

ZALAI KÉZMŰVES ÉRTÉK- Pannónia csipke / Győrffy csipke/

A Pannónia csipke Dunántúlon, a régi Pannóniában született, Nagykanizsán.

Feltalálója és megalkotója Bobai Győrffy János nagykanizsai ügyvéd feleségének, a régi nemesi családból származó Tomkaházi és Bisztricskai Thomka Ilonának a nevéhez fűződik /sz.: 1871. szept.14. Zenta/. A csipke kialakulása az I. világháború előtti időszakra tehető.

A Győrffy Jánosné által feltalált és szabadalmaztatott / 1926-ban / csipkezsínór horgolásával készült Pannónia csipkét leheletszerűség és tartósság jellemzi. A csipkezsínór áttört, lyukacsos, fátolszerűség és tartósság jellemzi. Újdonsága és találmányi jellege abban áll, hogy ez a csipkezsínór minden változatban, bármely, bármilyen alakzat elkészítésére alkalmas. A zsinórszerű horgolással készíthetünk leveleket, virágokat, gyümölcsöket, madarakat, számtalan kigondolható alakzatokat anélkül, hogy a csipke leheletszerű könnyedségéből és fátolszerű puhaságából veszítene.

Az első, horgolt motívumok összeállításával készült Pannónia csipke 1913 körül jelent meg a nyilvánosság előtt. Eleinte Nagykanizsán, majd a 30-as évektől Budapesten is csipketelepeket hoztak létre, ahol az általuk betanított varróasszonyok dolgoztak.

Az első korszak csipkéire a horgolt zsinór / Pannónia zsinór / és a „pókháló” mellett az apró, stilizált virágok, virágkosarak és virágcsokrok voltak jellemzőek.

A csipke technikája átmenet a varrott és horgolt csipke között. Meghatározó jellemzője a horgolt csipkezsínór és a csipkeöltések mellett a „pókháló”, mely a horgolt vagy kontúrozott motívumok közti hely kitöltésére szolgál.

Az 1930-as évektől az új csipkéket már Győrffy Jánosné menyee, Győrffy Zoltánné / Bengyel Olga / tervezte és készítette Budapesten. Ez jól felismerhető változást hozott a csipke minőségében és mintakincsében egyaránt. Ettől az időtől sok tisztán vagy túlnyomó részben varrott csipke került ki a csipkeműhelyekből. A horgolt zsinór helyett előbb lánczemszor, majd vastagabb lenfonal szolgált kontúrszálként. A régi mintarajzokat, a Pannónia zsinórt és az abból készült leveleket, virágokat is folyamatosan használták.

A Pannónia csipke tehát a két világháború között élte fénykorát. Közel húsz év alatt már számtalan elismerést kapott itthon és külföldön egyaránt: 18 aranyérmét, okleveleket, kiállítási elismeréseket valamint miniszteri díszoklevelet. Az 1937. évi párizsi világhiállításán a csipke elnyerte a „Diplome d' Honneur” kitüntetést.

A 70 éve „eltűnt” csipkét 2005-től a Zala Megye Népművészeti Egyesület szervezésében több évig tanulmányozta a Zalaegerszegi Csipkestúdió tagsága a Nagykanizsai Thury György Múzeumban. Ennek során annyira megszerettem ezt a csipketechnikát, hogy folytattam a kutatómunkát az Iparművészeti Múzeumban és a csipkegyűjtők körében. Ennek a kutatómunkának és alkotói feldolgozásaimnak az eredményét adtam be

2013-ban a Magyar Néprajzi Társaság „Tradíció” pályázatán, ahol kiválóra minősítették és a Néprajzi Múzeum Etnológia Adattárában elhelyezték.

A pályamű címe:

A Pannónia csipke újrafelfedezése.

A Győrffy család és a Pannónia csipke története”

Írta: Román Andrásné Hadri Veronika

2015 óta többször is tanítottam a Pannónia Csipkét a Zala Megyei Népművészeti Egyesület és az Országos Csipkekészítő Egyesület szakmai képzésein Zalában és az egész országban. Szakköri szinten foglalkozom egy csipkés alkotóközösséggel, akikkel rendszeresen bemutatkozunk kiállításokon is.

Az értéktár bejegyzéshez a Pannónia csipke anyagát összeállította: Román Andrásné Hadri Veronika.

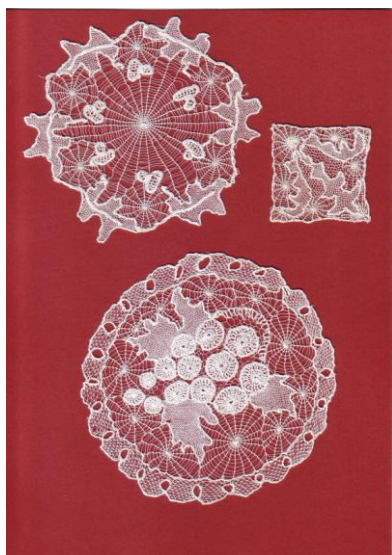
Mellékletek

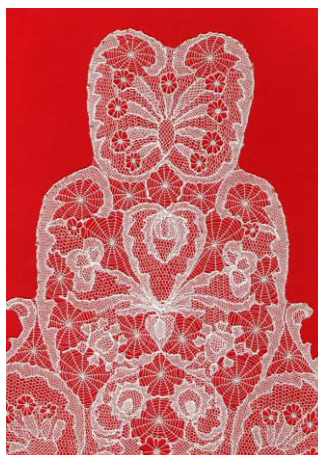
NTGyM.H.78.1.1.
Vegyes technika.

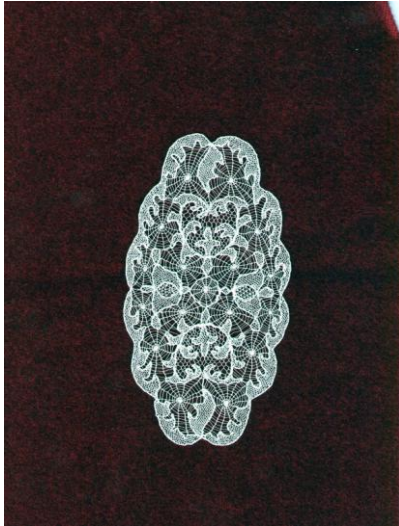
NTGyM.H.78.1.2.
Szélcsipke / vegyes techn./

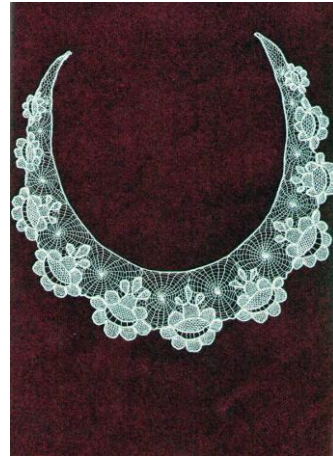
Eredeti csipke. /1930-as
években készülhetett/.
Román Andrásné tulajdona.

Eredeti csipke .
Devecsei Gáborné tulajdona.

Terítő. Tiszta varrott techn.
Tervezte és készítette
Román Andrásné.

Ruhakiegészítő / gallér/.
Tervezte és készítette
Román Andrásné.

Gallér. T. és k. Román Andrásné

Zsebkendő. T. és k. Román Andrásné